

HALLSBERGS
KOMMUN

PLAN MOT DISKRIMINERING OCH KRÄNKANDE BEHANDLING

TRYGGHETSPLAN FÖR FOLKASBOSKOLAN GRUNDSKOLA F-9 OCH FRITIDSHEM

Läsår 2016-2017

Innehåll

1. Grunduppgifter	3
1.1 Verksamhetsformer som omfattas av planen	3
1.2 Ansvariga för planen	3
1.3 Vår vision	3
1.4 Planen gäller från	3
1.6 Läsår	3
1.7 Elevens delaktighet	3
1.8 Vårdnadshavarnas delaktighet	3
1.9 Personalens delaktighet	4
1.10 Förankring av planen	4
2. Utvärdering	5
2.1 Beskriv hur fjolårets plan har utvärderats	5
2.2 Delaktiga i utvärderingen av fjolårets plan	5
2.3 Resultat av utvärderingen av fjolårets plan	5
2.4 Årets plan ska utvärderas senast	5
2.5 Beskriv hur årets plan ska utvärderas	5
2.6 Ansvarig för att årets plan utvärderas	5
3. Främjande insatser	6
4. Kartläggning	8
4.1 Kartläggningsmetoder	8
4.2 Områden som berörs i kartläggningen	8
4.3 Hur elever och vårdnadshavare har involverats i kartläggningen	8
4.4 Hur personalen har involverats i kartläggningen	8
4.5 Resultat och analys	8
5. Förebyggande åtgärder	10
6. Rutiner för akuta situationer	12
6.1 Policy	12
6.2 Rutiner för att tidigt upptäcka trakasserier och kränkande behandling	13
6.3 Personal som barn och föräldrar kan vända sig till	13
6.4 Rutiner för att utreda och åtgärda när barn kränks av andra barn	13
6.5 Rutiner för att utreda och åtgärda när barn kränks av personal	13
6.6 Rutiner för uppföljning	14
6.7 Rutiner för dokumentation	14

6.8 Ansvarsförhållande..... 14

1. Grunduppgifter

1.1 Verksamhetsformer som omfattas av planen

Folkasboskolan grundskola F-9 och fritidshem.

1.2 Ansvariga för planen

Rektor och Trygghetsteamet på skolan är ansvariga för att årligen upprätta och implementera planen.

1.3 Vår vision

Folkasboskolan präglas av ansvar, omtanke, respekt och trygghet för såväl människor som ting. Hjälpksamhet, kamratskap och god ordning skapar trygghet och trivsel.

Verksamheten utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och vi motverka alla former av kränkningar och diskriminering. Lagarna som ska skydda mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling är Skollagen (2010:800), samt Diskrimineringslagen SFS (2008:567).

Lagarna ska främja elevers lika rättigheter och motverka diskriminering och trakasserier utifrån kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder, ålder, könsöverskridande identitet eller uttryck, samt motverka kränkande behandling och sexuella trakasserier. Vår trygghetsplan täcker båda lagstiftningarna (skollagen och diskrimineringslagen).

1.4 Planen gäller från

2016-12-01

1.6 Läsår

Läsåret 2016-2017

1.7 Elevens delaktighet

Eleverna har varit delaktiga genom utvecklingssamtal där frågan om trygghet och trivsel tas upp. Alla elever på skolan har deltagit i kartläggningar i form av en trygghetsenkät med frågor om deras upplevda trygghet. Elever i åk f-3 gör även en trygghetsvandring på skolan för att lokalisera otrygga platser. Vi ser dock ett utvecklingsområde i att försöka lokalisera otrygga platser för elever i 4-9 genom att även få med en karta i enkäten där de markerar för dem otrygga platser. Mentorstid 60 minuter/vecka i 7-9. I klasser där det framkommit behov har det genomförts uppföljningsfrågor efter höstens elevenkät.

1.8 Vårdnadshavarnas delaktighet

Elevernas vårdnadshavare har möjlighet till delaktighet genom att frågor om trygghet och trivsel tas upp på utvecklingssamtal och föräldramöten. De synpunkter som kommer fram utgör en del av skolans kartläggning.

1.9 Personalens delaktighet

Personalen på skolan har varit delaktiga genom de samtal som förts i arbetslagen utifrån kartläggningen, med analys av kartläggningen och diskussion kring förslag på främjande och förebyggande insatser för läsåret 2016-2017.

Planens främjande och förebyggande insatser kommer att följas upp i april och utvärderas i sep-okt.

1.10 Förankring av planen

Planen publiceras i sin helhet på skolans hemsida och edWise. Mentorerna ansvarar för att vårdnadshavare och elever får information om att nya planen är upprättad.

Trygghetsteamet ansvarar för att all personal får information om att ny plan är upprättad och börjar gälla från och med 1 december 2016.

Planen förankras i personalgruppen under en ”kut-dag” eller ett teachmeet.

2. Utvärdering

2.1 Beskriv hur fjolårets plan har utvärderats

De förebyggande åtgärderna utvärderades i november 2016. Personalen satt i grupper och diskuterade vilka insatser som genomförts och effekterna av detta arbete.

2.2 Delaktiga i utvärderingen av fjolårets plan

Personalen har varit delaktiga i form av utvärderande gruppdiskussioner. Eleverna har varit delaktiga i att ta fram åtgärder, ge förslag på hur dessa ska genomföras, men inte i någon utvärdering. Till detta läsår kommer eleverna att göras mer delaktiga i att utvärdera årets insatser. utvärdering.

2.3 Resultat av utvärderingen av fjolårets plan

Utvärderingen av fjolårets plan visade att samtliga förebyggande insatser har genomförts. Några av de genomförda insatserna:

- pedagogerna på 7-9 har flyttat sina arbetsplatser till enheterna, nära eleverna. Pedagogerna i åk 6 har ett arbetsrum i anslutning till klassrummet, medan efter skoldagen arbetar tillsammans med det övriga arbetslaget (4-6) en våning upp.
- rastvärdsvästar har köpts in till personal
- extra personal har satts in i omklädnings i vissa klasser

Av utvärderingen framkom att många av åtgärderna är genomförda med gott resultat. Av utvärderingen framkom även att vi behöver arbeta vidare med flera av de områden där arbete har påbörjats. Bland annat framkom att

- rastvärdsvästarna inte alltid fanns nära tillhands
- rastvärdstiderna måste schemaläggas när vi schemalägger personalen inför nästa läsår
- schemalägga att personal som undervisar lektionen innan lunch även är med klassen i matsalen
- det finns behov av att utarbeta bestämda områden att ha uppsikt över för rastvärdarna
- rastvärdsuppdraget behöver tydliggöras
- det finns behov av tätare trygghetsuppföljningar i vissa klasser
- vi behöver utveckla arbetet med nätetik kopplat till sociala medier

2.4 Årets plan ska utvärderas senast

2017-10-31

2.5 Beskriv hur årets plan ska utvärderas

Eleverna görs delaktiga i utvärderingen av de förebyggande insatserna genom samtal med representant från Trygghetsteamet. Till detta ändamål bildas en referensgrupp med elever på skolan.

I april följs årets förebyggande insatser upp i personalgruppen. I september (studiedag) utvärderas årets förebyggande insatser.

2.6 Ansvarig för att årets plan utvärderas

Trygghetsteamet

3. Främjande insatser

Namn på främjande insats 1

Värdegrundsdiskussioner i personalgruppen

Områden som berörs av insatsen

Kränkande behandling samt diskrimineringsgrund. Värdegrundsarbete i allmänhet på Folkasboskolan. Vad är värdegrund? Synliggöra aktiviteter som vi gör tillsammans på Folkasboskolan och försöka hitta aktiviteter som skapar gemenskap och tillhörighet.

Mål och uppföljning

Mål: Främja stärka vi-känslan på Folkasboskolan. Få till ett kalendarium där vi för in aktiviteter. Uppföljning: utvärderande samtal med pedagogerna, ledningsgrupp, arbetslag och i trygghetsteamet.

Insats

Rektor kommer att hålla i en föreläsning på kut-dagen 170111.

Ansvarig

Arbetslagen, ledningsgrupp, rektor och trygghetsteam.

Datum när det ska vara klart

2017-06-13

Namn på främjande insats 2

Samarbete över ålders- och klassgränserna.

Områden som berörs av insatsen

Kränkande behandling samt diskrimineringsgrund ålder.

Mål och uppföljning

Mål: Främja likabehandling utifrån ålder och stärka vi-känslan på Folkasboskolan. Uppföljning: utvärderande samtal i klasserna, arbetslag och i Trygghetsteamet.

Insats

Arbete med alla elever för att skapa skolans ”vision”.

Ansvarig

Arbetslagen och ledningsgruppen

Datum när det ska vara klart

2017-06-13

Namn på främjande insats 3

Klassbesök av Trygghetsteamet

Områden som berörs av insatsen

Kränkande behandling och trakasserier.

Mål och uppföljning

Informera eleverna om vilka som är med i skolans Trygghetsteam och göra eleverna medvetna om vad kränkande behandling innebär, och vad skolan har för rutiner för att utreda och åtgärda. Syftet med besöket är även att informera om Trygghetsteamets roll och funktion på skolan och vad man själv kan göra om man blir utsatt för kränkande behandling eller trakasserier, alternativt ser någon som bli utsatt.

Insatsen följs upp genom samtal i arbetslagen och sedan i ledningsgruppen

Insats

Trygghetsteamet besöker alla klasser under hösten. I samband med besöken finns möjlighet att diskutera kränkande behandling och trakasserier i klasserna, anpassat efter elevernas ålder.

Ansvarig

Trygghetsteamet

Datum när det ska vara klart

2017-10-31

4. Kartläggning

4.1 Kartlägningsmetoder

Under hösten genomfördes en trygghetsenkät med samtliga elever på skolan. I årskurs F-3 kompletterades enkäten med en trygghetsvandring, för att kartlägga otrygga platser. På utvecklingssamtal mellan mentor/klasslärare, elev och vårdnadshavare samtalades om elevens upplevelse av trygghet och trivsel i skolan.

4.2 Områden som berörs i kartläggningen

Kränkande behandling, elevernas upplevelse av trygghet, otrygga platser, elevernas upplevelse av hur vuxna agerar och ingriper vid kränkningar.

Vi ser ett behov av att utveckla kartläggningen till nästa läsår så att den även innefattar diskrimineringsgrunderna och för att på ett bättre sätt ge elever i åk 4-9 möjligheten att kartlägga för dem otrygga platser. Ett annat behov är att vi behöver uppdatera trygghetsenkäten 4-9 med frågor angående vem de vänder sig till om de blir eller om de ser någon bli utsatt för kränkning eller trakasserier.

4.3 Hur elever och vårdnadshavare har involverats i kartläggningen

Vårdnadshavare har involverats genom att samtal förts omkring trygghet på utvecklingssamtalen. Eleverna har involverats genom utvecklingssamtal, trygghetsenkät och trygghetsvandring. Fördjupad analys av enkät.

4.4 Hur personalen har involverats i kartläggningen

Vid genomförande av enkät och vid analys av enkätresultat involveras personalen. Samtal i arbetslagen och i ledningsgruppen på skolan.

4.5 Resultat och analys

Resultat av kartläggningen:

Årets elevenkät visar överlag ett positivt resultat. Cirka 96 % av eleverna F-9 upplever att de är trygga och trivs i skolan. På de flesta frågor ökar andelen positiva svar jämfört med föregående år. Det som kommit fram i utvecklingssamtal och annan kartläggning understryker denna bild. På 4-6 visar kartläggningen att det uppstår kränkningar över sociala medier. Dessa kränkningar uppstår många gånger på elevernas fritid. Omklädningsrummet framkommer som en otrygg plats. Några av de yngsta barnen kan känna sig lite otrygga när de möter elever från högstadiet och när de befinner sig i kapprummet. Vi måste se över låsen på toaletterna i omklädningsrummet. Vi måste bli bättre på att förmedla trygghetsplanen till eleverna.

Analys av kartläggningen F-3:

Barnen i F-3 är trygga och tyr sig till de vuxna. Faktorer som lett fram till det positiva resultatet är att man ser alla barn som "allas" barn, det vill säga man tar gemensamt ansvar över barnen på F-3, och att personalen reder ut konflikter mellan elever skyndsamt, och låter eleverna komma till tals i konfliktlösningssituationerna. Barnen får även möjlighet att bygga relation med många vuxna under skoldagarna och på fritids. Arbetet med att öka tryggheten kring kapprummet måste vi arbeta vidare med.

Analys av kartläggningen 4-6:

Omklädningsrummet som otrygga då man har känsla av att inte kan låsa om sig på toaletten visar uppföljande samtal med eleverna. Faktorer som lett fram till det positiva resultatet är att man ser alla barn som "våra" barn, och eftersträvar ett gemensamt förhållningssätt mot eleverna. Pedagogerna samarbetar och undervisar mycket över klassgränserna, vilket leder till att eleverna

har relation till många pedagoger. Vi ser ett behov av ett fördjupat arbete kring nätetik kopplat till sociala medier i dessa årskurser.

Analys av kartläggningen 7-9:

I analysarbetet framkommer att det kan vara bra att genomföra gruppstärkande aktiviteter på klassnivå. Det har framkommit att det finns frågor omkring de vuxnas roll/agerande vid kränkningar och om trygghetsteamets arbete och roll på skolan. Elever upplev otrygghet och trängsel kring skåpen vid åk 9 under rasterna.

Analys i trygghetsteamet:

Vid analysen av kartläggningen i trygghetsteamet framkommer att många elever upplever sig trygga på skolan, vilket är positivt. Vi ser att främjande och förebyggande arbete görs på skolan. Ett område som särskilt måste förbättrats är skolans rutiner kring det åtgärdande arbetet. Ett viktigt arbete är att fånga upp de elever som uppger att de inte känner sig trygga, något som görs på de individuella utvecklingssamtalen, eller i enskilda mentorsamtal. Vi ser dock att kartläggningen framöver behöver kompletteras med fördjupande intervjusamtal med elever från olika stadier på skolan, för att vi ska få en ännu bättre bild av hur det är att vara elev i Folkasboskolan. Kartläggningen behöver även kompletteras med frågor omkring diskriminering och trakasserier. Vi reflekterar även över sambandet mellan antalet trygghetsärenden som utretts under året, och att så många elever upplever sig trygga. Kan det finnas kopplingar mellan ett synligt och aktivt arbete med trygghetsärenden och att det i sin tur fungerar som främjande för tryggheten på skolan eftersom eleverna ser att skolan agerar vid kränkande behandling och trakasserier? Vi ser stora möjligheter med att kunna trygghets säkra de platser som eleverna nämnt i enkäten. Dessa platser är omklädningsmiljöer och skåpen vid åk 9.

5. Förebyggande åtgärder

Namn på förebyggande insats 1

Rastvärds- och rastaktivitetsuppdraget i F-9.

Områden som berörs av insatsen

Kränkande behandling och samtliga diskrimineringsgrunder.

Mål och uppföljning

Tryggare och mer meningsfulla raster för eleverna i åk F-9. Insatsen följs upp genom samtal i elevrådet under vårterminen 2017.

Åtgärd

En pedagog F-3 ansvarar för rastaktiviteter under två av veckans raster, är synlig med väst.

En pedagog åk F-6 ska finnas med ute på rasterna och pedagoger från 7-9 "fyller" på enligt deras schema för att öka tryggheten och möjligheten för att styra upp aktiviteter.

För personal i F-9 ska rastvärdsuppdraget diskuteras och klargöras genom att man arbetar fram tydliga riktlinjer kring detta uppdrag.

Fasta positioner på skolgården arbetas fram, där rastvärd finns utifrån vad kartläggningen visar.

Elevcafé ska bli mer tillgängligt då öppettiderna kan utökas då vi har en anställd skolvärd och med mer aktiviteter som t.ex. spel.

Motivera åtgärd

Behovet framkom i kartläggningen otrygga platser. Behovet av att tydliggöra rastvärdsuppdraget och införa rastaktiviteter framkom när personalen analyserade elevenkäten. Övriga åtgärder har framkommit i samråd med elever i olika forum.

Ansvarig

Trygghetsteamet

Datum när det ska vara klart

170931

Namn på förebyggande insats 2

Mall för utvecklingssamtal.

Områden som berörs av insatsen

Kränkande behandling och samtliga diskrimineringsgrunder.

Mål och uppföljning

Öka elevernas och vårdnadshavarnas delaktighet i kartläggningen och göra eleverna mer medvetna om att deras eget handlande har betydelse.

Åtgärd

Arbeta fram en mall per stadié (F-3, 4-6 och 7-9) inför utvecklingssamtalen. I mallen finns frågor riktade till eleven respektive vårdnadshavare omkring upplevelsen av trygghet och trivsel på skolan. Exempelvis; *Känner du dig trygg i klassen? I skolan? Hur blir du behandlad av andra elever och vuxna? Hur behandlar du andra elever och vuxna? Hur upplever du som vårdnadshavare situationen?*

Motivera åtgärd

Vi upplever att vår kartläggning behöver kompletteras, med samtal och vårdnadshavarnas perspektiv.

Ansvarig

Trygghetsteamet och ledningsgruppen.

Datum när det ska vara klart

Augusti 2017

Namn på förebyggande insats 3

Nätetik och kränkningar på sociala medier åk 4-9.

Områden som berörs av insatsen

Kränkande behandling och samtliga diskrimineringsgrunder.

Mål och uppföljning

Minska antalet kränkningar via sociala medier. Insatsen följs upp av Trygghetsteamet efter genomförd elevenkät i september 2017.

Åtgärd

Samarbete med Polisen kring detta arbete för åk 7-9.
Elever i åk 7-9 erbjuds att utbilda eleverna i åk 4-6.

Motivera åtgärd

Behovet framkom i kartläggningen där antalet kränkningar via sociala medier ökad sedan föregående år.

Ansvarig

Ledningsgruppen och trygghetsteamet ansvarar för kontakt med polisen.

Datum när det ska vara klart

Inför kartläggningen i september 2017.

6. Rutiner för akuta situationer

Diskriminering och trakasserier

Diskriminering är när skolan behandlar en elev sämre än andra elever utifrån någon eller några av diskrimineringsgrunderna:

- Kön
- Etnisk tillhörighet
- Religion eller annan trosuppfattning
- Funktionshinder
- Sexuell läggning
- Könsoverskridande identitet eller uttryck
- Ålder

Trakasserier är uppträdande där elev kränker annan elevs värdighet och där kränkningen har samband med någon/några av ovanstående diskrimineringsgrunder. Elever kan inte diskriminera varandra, däremot kan elever bli utsatta för diskriminering från personal på skolan.

Kränkande behandling

Kränkande behandling är ett uppträdande som kränker en elevs värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund.

Uttryck för trakasserier och kränkande behandling

Trakasserier och kränkande behandling kan ta sig olika uttryck, till exempel:

- Fysiska kränkningar, t ex bli utsatt för slag, knuffar eller rycka någon i håret.
- Verbala kränkningar, t ex hot, svordomar, öknamn.
- Psykosociala kränkningar behandling t ex utfrysning, grimaser, alla går när man kommer.
- Texter och bilder, t ex teckningar, lappar, fotografier, filmer, meddelande på olika sociala medier.

6.1 Policy

Rätten till likabehandling är en grundläggande mänsklig rättighet. Alla elever i skolan ska ha samma rättigheter. Alla elever har rätt att vistas i skolan utan att utsättas för någon form av diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling.

Allmänt

- Det är den utsatte eleven som avgör om beteendet eller handlingen upplevs som kränkande.
- Så snart någon i verksamheten får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för trakasserier eller kränkande behandling föreligger skyldighet att utreda uppgifterna.
- Utredningen ska syfta till att ta reda på om handlingen är kränkande behandling eller trakasserier i lagens mening. Utredningen ska sedan ligga till grund för vilka åtgärder som ska vidtas. Åtgärder är allt från uppföljningssamtal till anmälan om eventuellt brott till polisen.
- Om en elev upplevt sig ha blivit utsatt för trakasserier eller kränkande behandling är det viktigt att berörda vårdnadshavare informeras skyndsamt.
- Åtgärder ska spegla kränkningens karaktär och omfattning. En kränkning ska inte göras mindre eller större än vad den är. Målet med åtgärderna är att kränkningar/trakasserier upphör och att en trygg situation ska skapas.

- Det är viktigt att åtgärderna följs upp och utvärderas och att det blir ett tydligt avslut där alla parter är införstådda.
- När personal misstänks ha utsatt elever för diskriminering eller kränkande behandling ska rektor alltid informera verksamhetschef, som ansvarar för utredningen.

6.2 Rutiner för att tidigt upptäcka trakasserier och kränkande behandling

Rastvärdsschema, pedagogisk lunch, mentorssamtal, mellanmål, skolvärd, olika samtal med elever och vårdnadshavare under skoldag.

6.3 Personal som barn och föräldrar kan vända sig till

Alla elever och vårdnadshavare på skolan kan vända sig till mentorer, klasslärare, fritidspersonal, elevhälsan, rektorer eller någon ur Trygghetsteamet. Rektorer på Folkasboskolan är Jarmo Rajakangas, jarmo.rajakangas@hallsberg.se och biträdande rektor är Andreas Gillberg, andreas.gillberg@hallsberg.se.

Trygghetsteamet på Folkasboskolan:

Jarmo Rajakangas (rektor) jarmo.rajakangas@hallsberg.se

Mats Ekerbring (kurator) mats.ekerbring@hallsberg.se

Eva Eriksson (pedagog f-3) eva.eriksson@hallsberg.se

Maria Wing (pedagog 7-9) maria.wing@hallsberg.se

6.4 Rutiner för att utreda och åtgärda när barn kränks av andra barn

Olika situationer kräver olika lösningar utifrån situationens karaktär.

- När en personal i skolan får en signal om att en elev upplever sig utsatt för trakasserier eller kränkande behandling, kontaktar personalen klassläraren/mentorn. Samtal förs skyndsamt med den elev som upplever sig utsatt.
- Klassläraren/mentorn kontaktar därefter vårdnadshavare till den utsatte och informerar om vad som kommit skolan till känna.
- Klassläraren anmäler händelsen till rektor och arbetslagets trygghetsteamsrepresentant som granskar ärendet tillsammans med klassläraren. Där beslutas också huruvida klassläraren eller trygghetsteamet går vidare i ärendet.
- Rektor anmäler händelsen till huvudman. Vid behov startar dock utredning utan godkännande från huvudman.
- I utredningen förs samtal med alla inblandade elever. Trygghetsteamet eller mentor håller i samtalen. Därefter informeras vårdnadshavarna om samtalen. Utredningen syftar till att klarlägga vad som hänt, och vid konstaterad kränkande behandling/trakasserier vidta lämpliga åtgärder för att beteendet omedelbart ska upphöra.
- Utifrån vad samtalen har gett för information beslutas om lämpliga åtgärder och hur uppföljning ska ske. Åtgärderna fortlöper och utvärderas löpande tills situationen är löst.
- Ärendet avslutas. Elever och vårdnadshavare informeras.

6.5 Rutiner för att utreda och åtgärda när barn kränks av personal

- Det råder ett absolut förbud mot personal att utsätta elever för diskriminering eller kränkande behandling.
- Om en personal på skolan får en signal om att en elev upplever sig utsatt för diskriminering eller kränkande behandling av en anställd på skolan anmäls detta till rektor, som i sin tur anmäler händelsen vidare till huvudman.
- Huvudman ansvarar för utredningen och vilka åtgärder som vidtas.

6.6 Rutiner för uppföljning

Den personal som ansvarar för utredningen ansvarar även för uppföljningen och utvärderingen. Uppföljningarna ser olika ut beroende på valet av åtgärder. Vanligtvis sker uppföljningssamtal 1 ggr/vecka så länge behovet kvarstår.

6.7 Rutiner för dokumentation

Vi följer de rutiner för anmälan och dokumentation som finns i Hallsbergs kommun.

1. anmälan från personal till rektor
2. anmälan från rektor till huvudman
3. beslut från huvudman att inleda utredning
4. slutredovisning

De samtal som förs i utredningen dokumenteras som tjänsteanteckningar.

6.8 Ansvarsförhållande

Huvudman (Hallsbergs kommun) är ytterst ansvarig för att utreda och åtgärda diskriminering, trakasserier och kränkande behandling på skolan. I de flesta fall utreds ärenden på delegation av personal på skolan. Det kan vara rektor, representanter ur Trygghetsteamet, elevhälsan eller mentorer/klasslärare. Situationen runt händelsen, inbördes relationer och kränkningens art avgör vem/vilka som är bäst lämpade att genomföra utredning och ansvara för åtgärder och uppföljning.